

I. N. 7.
DISSERTATIO GRADUALIS,
DE

PARALLELISMO
SENTENTIARUM
HEBRAICARUM

NON
VITIOSO,

C U 7 U S
PARTEM POSTERIOREM,
Conf. Ampl. Facult. Philos. in Reg. Acad. Aboënsi;
P R Æ S I D E

LAURENTIO O.
LEFREN,

L. L. O. O. & Græc. Profess. Reg. & Ord.

Publicæ Bonorum Censuræ subjiciet

JOHANNES MAGNUS JUNG,

Borea-Alandus.

In AUDITORIO MAJORI die *XV* Aprilis a. m.
An. R. S. MDCCLXXV.

A B O Æ,
Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI FRENCKELL,

MIN HULDASTE MODER.

Skland allt hwad kärlligt heter på Jorden, är intet som uti ömhet öfvergår Moders hjertat. Wiste jag ej detta utaf Skriften, som utwisar, at GUD uti hela Naturen ingen tjenligare bild finner at beteckna sitt oändeligen ömma hjertelag emot sitt folck de trogna, än den ömhet som Moders hjertat höser, så wore jag dock fullkomligen derom öfvertygad af den ömhet, hwarmed J, Min Huldaste Moder, alltid låtit Eder wårda om min wälsärd. Min wördnad har alltid deremot swarat i den mån, som å ena sidan Edra wälgärningar, och å den andra min eftertänka tiltagit. Jag handlade således twert emot både drift och pligt, om jag ei wid et så lägligt tillfälle jemwäl offentliggen sökte at tolka den innerligaste erkänsla som uppfyller hjertat så ofta jag påminner mig den lyckan at hafwa legadt under et så ömt Moders hjerta, och at hafwa til denna stund deruti funnit ersättning för det jag miste, då jag i spä daste åren nödgades sakna en ästwen så öm och kär Fader.

Gud som åger bättre Hjerta, än både Fader och Moder kan öga, wälsigne min Huldaste Moder med så mycket godt i andelig och lekamelig måtto, som en rätt Son kan önska en rätt Moder. I sådant sinne framhårdar at wara

Min Huldaste Moders

Endigste Son,
JOHAN MAGN. JUNG.

§. IV.

Idem argumentum adhuc continuat, novis rationibus adductis, quæ rem propemodum conficiunt.

Quæ nactenus dicta sunt de origine Sententiarum Parallelarum, quæ in Scriptis Hebraicis occurrunt, ea, quamvis valde *verisimilem* faciant *conjectionem*, qua ab antiquo instituto *alterna* canendi *carmina* deducuntur, forte tamen non desunt, qui adhuc *clariora* & *certiora* postulent argumenta, priusquam suum nobis adsensum præbere possint. Quamvis enim, inquierit, ita plane adornata adpareant carmina veterum Hebræorum, ut vicissim cani potuerint, dubitari tamen adhuc potest, an unquam hæc canendi ratio revera invaluerit. Hunc igitur scrupulum nunc, quoad licet, remove conabimur, *alternis choris* ab antiquis Hebræis cantatum fuisse ostendendo. Quod si igitur evolvere velimus locum Exod. XV: 20, 21, statim inveniemus hoc modo decantatam fuisse odam, qua Israëlita, mari rubro feliciter superato, admirandum prorsusque stupendum liberationis beneficium celebrabant. Versiculo enim primo dicitur MOSES cum filiis I-
fraël, hoc est, universus *chorus masculinus*, hanc cecinisse odam, & versiculo deinde vigesimo dicitur Mirjam, seu Maria, soror AARONIS, Prophetis cum omnibus mulieribus, hoc est, universus *chorus fe-*

minius, respondisse illis. Pronomen *illis* in lingua Latina ambiguum est, incertumque relinquit lectori, quinam illi fuerint, quibus MARIA responderit, ipsiſne *viris*, an cæteris *fæminis*; Pronomen vero *אֵל* in lingua Hebræa locum ambiguitati nullum relinquit, quippe quod, cum *masculini* sit generis, non his, sed illis responsum fuisse, ostendit. Quum vero simul tympanum adtulisse dicantur mulieres cantatrices, exinde haud obscure intelligitur, alteram *stropham distichi a viris*, alteram a *fæminis* ita decantatam fuisse, ut postquam illi suam *soli*, sine concentu tympanorum cecinissent, hæ suam, *adhibitis instrumentis musicis* subjunxisse intelligantur. Quum vero ex. v. 21 constare videatur, utramque stropham ab utroque choro fuisse cantatam, quomodo hæ cohæreant tricæ, verbo expediundum. Forte primum versum *uterque chorus* totum, sed seorsim cecinit, quemadmodum nos certas Lithaniæ particulas *conjunctim*, certas *vicissim* canere solemus; forte etiam non alio fine repetitur versus primi cantici v. 21. quam ut lector scire possit, non aliud *masculinum*, aliud *fæmininum* chororum cecinisse carmen, sed idem canticum ab *utroque choro* fuisse decantatum, altero *priorem*, altero *posteriores* stropham cantante. Nec hoc unicum est vestigium, quod Sacrae Litteræ conservarunt, unde mos *vicissim* canendi carmina exsculpi possit. Plura enim specimina aliis in locis occurrunt, quæ hic collegisse juvabit. Sic Esræ III: 11. diserte dicitur de sacerdotibus, Levitisque, quod, positis fundamentis novi templi,

templi, laudes Jehovah cecinerunt hoc modo, ut responderent בְּחַלֵּל *laudando* וּבְהוֹדוֹת & *confitendo*. Quid hoc aliud est, quam quod *chorus choro responderit*, adeo ut quum alter cecinisset laudem, quam verbum חַלֵּל involvit, alter subjungeret suam confessionem, quam verbum הוֹדָה insinuat. Ne quis dubitet, ipsum initium hymni, quem hac occasione canebant, diserte describit Esra, adeo ut quilibet videre possit, cantatum fuisse Psalmum CXXXVI. Quod si igitur hunc Psalmum evolvere velimus, facile inveniemus, ita omnino eum adornatum fuisse, ut *vicissim* cani debuerit, quandoquidem formula כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ *quia in aeternum* (manet) *misericordia ejus*, in singulis distichis *responsionem* suppeditat, ob eam causam sexies & vicesies in uno hoc Psalmo repetita, toties præmissis aliis novis formulis ab altero *choro* præcinnendis, non aliter quam in Litania Svecana hæ formulæ: Förbarma d'g öfver oss; Bewara oss milde HERRE GUD; Hjelp oss milde HERRE GUD; Hör oss milde HERRE GUD; sæpius respondendo repetuntur, prima quidem ter, secunda undecies, tertia sexies, quarta vero vicesies & bis. Modus vero, quo singula disticha in aliis Psalmis *vicissim*, seu *alternis choris* decantata fuerunt, facile intelligi potest ex modo, quo ultima strophæ Litanie Svecanæ in Ecclesia cani solet. Nec alia fuit ratio carminis muliebris, quod a *choro femineo* ad laudes SAULIS & DAVIDIS decantatum legitur, I. Sam. XVIII: 7. Ibi enim תַּעֲבִירָה *respondebant*, nisi nos animus fallit, diserte indicat, hoc tam breve, sed

grave carmen alternis choris recitatum fuisse, adeo ut quum prior chorus cecinisset: חכה שאול באלפיו, percussit SAUL chiliadas suas, alter subjunxerit: ורור, כרכתיו & DAVID suas myriades. Pari modo, a Seraphis decantatum fuisse שרפים Es. VI: 3 ipsa docet, quæ ibi occurrit, formula: וקרא זה אל זה ואמר alter alteri clamabat dicendo. Sive enim alter enunciaret ipsum קדוש קדוש יהוה צבאות: sanctus, sanctus, sanctus æternus Dominus exercituum; alter vero subjunxerit hæc verba: מלא כל הארץ כבוד ejus, implet totam terram gloria Ejus, sive uterque membrum utrumque, nempe alter post alterum alta voce caneret, vices tamen canendi observatas fuisse, certum est indubiumque. Quidquid sit, nihil impedit, quominus alterna desicha primitus vicissim cani potuerint. Multa enim multis modis successu temporis mutari solent, quæ ab initio aliter se habuerunt. Quod ad morem vicissim canendi adtinet, facile concedimus, eum variis in gentibus variis temporibus varium fuisse, sed ita tamen, ut semper alterna amarint Camœnæ. Quemadmodum vero a Synagoga Judaica hunc morem mutuo sumsit Ecclesia Christiana, ita illa eundem a suis majoribus traditum accipere poruit, idque perpetuo regressu, donec ultima moris origo ætatem adtingat Protoplastorum; Quamvis, uti diximus, in tanta caligine antiquitatis ultra certum gradum probabilitatis adsurgere non detur. Quæ autem ratio fuerit hujus moris sequioribus vel Synagogæ, vel Ecclesiæ temporibus, pronum hic esset exponere, nisi festinatio

natio prohiberet. Ideo vero nullorum Scriptorum hic adlegavimus auctoritatem, quod nemo omnium testis fuit oculatus, fontes vero, ex quibus illi sua hauserunt, qui ceteris feliciter conjectarunt, omnibus ex æquo patent. Sed hæc hæc.

§. V.

Utrum Sententia illæ Parallela, quibus scripta sua Poëtica exornare sategerunt antiqui Hebræi, ubique locorum ita sint comparata, ut nulla plane Tautologia illis jure imputari possit, paulo diligentius disquirat.

Nunc ad aliam venio quæstionem, quam tutius forte fuisset præterire, ne offendiculo essemus iis, qui omnem eruditionis laudem ex formulis æstimant receptis, quarum fundamenta gratis adsumserunt, quam apta aut inepta, firma aut infirma sint, penitus nescientes, quod vel ingenii imbecillitate, vel animi infirmitate, examen instituere nequiverunt. Quum vero nihil tam obfuerit progressui scientiarum, quam male sana doctorum meticulositas, qua vetera veritatis pondera ad stateram exigere idem esse somniarunt, ac nova errorum monstra excudere, nihil impedit, quominus inveterata quævis præjudicia sine suspitione temeritatis ad lucem veritatis examinare possimus, ut quid veri, quid falsi contineant, liquido adpareat omnibus, qui solidum & firmum cognitionis fundamentum quærunt. Ipsa autem quæstio, cui hæc præfari volumus, huc tandem

dem redit, utrum in Sententiis Parallelis Hebrææ linguæ usitatis semper nova stropha novum adferat sensum, nec ulla unquam tautologia in iis locum habeat? Quum magna sit differentia inter ea, quæ Sacri Scriptores, tanquam aliena, historice, & ea, quæ tanquam propria, dogmatice tradunt, non de illis, sed de his intelligendam volumus quæstionem. Quoniam vero tautologiæ mentionem iniecimus, ut eo distinctius loquamur, verbo monendum, nos hac voce, nihil aliud hoc quidem loco intelligere, quam sensus identitatem, quæ efficit, ut ex duabus sententiis parallelis duæ propositiones exacte æquipollentes fiant, quarum altera alterius locum sine reali discrimine sensus, substitui possit. Hac ratione Sententiæ illæ notissimæ: *Fastus inest pulchris*, & *sequiturque superbia formam*, citra controversiam tautologicæ erunt. Nam si Titius Camellam, Cajus vero Simillam duxisset, tibi que inunctum esset edicere, uter modestiorem duxisset uxorem, nullo alio audito discrimine mulierum, quam quod modo adlatæ involvunt sententiæ, aut valde me fallit animus, aut statim pronunciares, neutram altera modestiorem esse, sed adeo sibi similes, ut vix ovum ovo similis esse possit. Quidquid enim discriminis exsculpere satageres aut ex verbis *inest* & *sequitur*, aut ex nominibus *fastus* & *superbia*, aut denique ex adjectivo *pulchris* & substantivo singulari *formam*, id omne nihil efficeret, sed æque te incertum, ac antea, relinqueret. Hujusmodi tautologiæ num in sententiis Hebræorum parallelis aliquando insint, nec

nec ne, id nunc paucis videbimus. Cumque res facilius & melius exemplis propositis, quam judiciis præmissis elucescat, viam meliorem & faciliorem hic eligere volumus. Primum quidem prodire jubebimus genus propositionum æquipollentium, quod in contrariis sibi oppositis versatur. Tales sunt ex multis hæ pauca: *ut vivamus & non moriamur* Gen. XLII: 8 *ut vivamus & non morieris* & *non vives*. Jes. XXXV: 1. Quamvis hæ formulæ, utpote brevissimæ, non constituent integra disticha parallela, hinc tamen genium linguæ, tanquam ex ungue leonem, æstimare licet. Neque enim interest, utrum in paucis, an multis insit tautologia. Conferantur interea loca Jes. XXXIX: 4. Jer. XLII: 4. 2. Reg. XVIII: 36. Pari modo in Græco est apud Johannem Cap. I: 3. *πάντα δι' αὐτῆς ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτῆς ἦν, ὃ γέγονεν*. Conf. Eph. V: 15, 17. I. Timot. II: 7. I. Joh. I: 5. Ne quis suspicetur, nos tautologiam & vitiosam tautologiam pro synonymis habere, statim hic paria exempla ex optimis scriptoribus profanis subjiciamus. Sic Sophocles in Antigono vers. 453. *καὶ φησὶ δρᾶσαι, καὶ ἔκ' ἀπαρνεῖται τὸ μὴ*. Et Lysias Orat. I. p. m. 14. *ἐκ' ἡμφισβήτη, ἀλλὰ ὁμολογῇ ἀδικεῖν*. Sed ad sententias Hebraicas, earumque parallelismos redeamus. Ex contrapositionis adhuc unam alteramve adduxisse juvabit. Tales sunt hæ Salomonis. Prov. III: 1. *לֹא תִשְׁכַּח וּמִצְוֹתַי לִכְךָ*, *legis mee ne obliviscaris, & cor tuum præcepta mea servet*. Svethice: *Glöm icke bort min Lag, ntm behåll mina förordningar i förvar i ditt*

hierta, vel brevius: utan som ihog mina Förordningar. Potest quidquam esse his sententiis similis? Nonne lex & statuta unum idemque sunt? Estne lex complexus statutorum? Et estne complexus statutorum lex? Pari modo *non oblivisci* tantundem est, ac *animo servare*, quando de mandatis agitur. לב etjam Hebræum & *animus* Latinum prorsus hic coincidunt. Talia sunt etjam hæc disticha v. 23. *אז תלך לבטח דרך וג'ך לא תגוף*, *ambulabis viam tuam in plano & pes tuus non impinget*. Identitas harum propositionum cui obscura esse potest? Svethice hunc sensum fundunt: Du skalt gå din gång på jämn marken, och du skalt icke stöta emot något med din fot. בטה proprie notat situm esse in eo loco, quod oppositum est saxoso & prærupto. בג'ך a תגוף, stöta emot, stapla på något som ligger i vägen, æque in secunda masculini, ac tertia fœminini exponi potest. Sed res eodem recidit. Quam frequentes sint sententiæ hæ parallelæ, exinde constat, quod v. 24; novus adparet parallelismus, sic habens: *אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך*, *Si cubueris, nihil metues, sed cum cubas dulcis erit somnus tuus*. Hæc exempla ex oppositis sufficiant. Nunc ad eas veniamus sententias, quæ ex puris putis constant terminis synonymis. Tales lubentissime desumemus ex Es. LIII. quo haud scio an ullus uspiam locus Scripturæ veteris fœderis plus habeat solatii evangelici. Sic v. 4. hæc auro contra chara occurrunt disticha: *אכן חליני הוה נשא ומכאברינו סבלם*, *Immo vero ipse nostros angores in se suscepit, & nostros dolores*

dolores ipse sustinuit. Svethice: Ja sannerliga Han tog sielf på sig vår sweda, och utstod sielf vår smärta. Nescio an pronomen *הוא* in Svecano eam pariat emphasin, quam habet in Hebræo. Quod idem pronomen in altero etjam disticho expressimus, id fecimus auctoritate quorundam Codd. Ms. in Michaëlis Bibl. Hebr. adnotatorum, idque eo rectius fecimus, quod hæc repetitio a Syriaco & Vulgato est expressa, & in se vim & elegantiam habet singularem. *חלי*. Sweda. Radix enim *חלה* proprie significat attrivit, attritus vero vehementissimos excitat dolores, qui locum attritum haud aliter, ac ignis, urunt. Versu deinde 5. sic canit vates: *הוא מחלל מעבורתנו*, & ipse vero confossus est propter delicta nostra, & contusus propter peccata nostra, Svethice: Han är stungen för våra synder skull, och sårad för våra misgerningar skull. *מחלל*, perforatus, stungen; *מרכא*, contusus, sårad. Sic Svethica vocabula optime concinunt. Quod si igitur posterius reddere velles fråssad, prius reddendum foret stött vel slagen. Utrumque dicitur de eo, quod gladio fit. Addendus adhuc ex hoc capite parallelismus. V: 5. ubi sic pergit Propheta: *מוסר שלומנו עליו וכחברתו*, *נרפא לנו*, *loris casus est, ut nobis integris esse liceret, livori ipsius debetur nostra curatio.* Svethice: Han är gislad, at wi skulle blifwa helbregda, och Hans blånad tjénar oss til hålsa. *יסר* sæpius castigationem disciplinarem designat, proprie vero id involvit, quod loris efficitur, adeoque, pro ratione contextus, nunc vinculis constringere, nunc flagellis dila-

cerare, Posterius hic vult Parallelismus hemistichii sequentis, שלומי,
 nostra integritas, opponitur tumoribus ac livoribus ex plagis derivatis,
 itidem ob Parallelismum. Quis vero non sentit, has sententias adeo
 identicas esse, ut altera locum alterius, sine ulla sensus mutatione,
 occupare possit. Et si forte in multis, quod non temere negamus, a-
 liqua adpareat differentia, ea tamen non tam quæsitæ, quam oblata
 plerisque in parallelismis videtur. Interea non desunt exempla par-
 allelismorum, in quibus ne minimum quidem vestigium discrepantiæ
 sensus invenire poteris. Horum ex genere est illud Davidis Psal, XXXIII: 9.
 מהו אומר ויהי הוא עשה ויעטר. *Ipse jussit, & factum est;*
Ipse præcepit, & adfuit. Huic exacte similis est parallelismus Bileami
 Num. XXIII: 19. הנה אומר ולא יעשה דבר ולא יקימה. *Num ille dicit, & non faciet?*
(Num ille) loquitur & non præstabit
illud? Quis negare poterit, in utroque hemistichio τὸ αὐτὸ λέγεται,
 unum idemque dici? At hoc nomine tautologiæ venire solet. Sed
 proxime præcedens distichon non prætereamus. Hoc talem continet
 parallelismum: לא אִישׁ אֵל ויכּוּב וּבֶן אָדָם ויתנחם, DEUS non
 est vir, ut mentiatur, nec filius hominis ut retractet. Hic vir & filius
 hominis unum idemque dicit. Formula enim בֶּן אָדָם filius hominis,
 vi notissimi idiotismi linguæ Hebrææ, idem est ac homo. Nam quid-
 quid ex Adamo natum est, id homo est. Nec hic urgenda est em-
 phasis nominis אִישׁ, quæ in oppositione nominis debilisioris אָדָם
 aliquando locum habet, cum utrique hic opponatur DEUS, quocum
 nihil humani comparari potest. כֹּזֵב Mentiri, seu alia facere, quam
 se dixit facturum, & הִתְנַחֵם, pœnitentia duci, est mutare consilium,
 positò antecedente pro consequente. Præterea in stilo Poëtico non li-
 cet insectari apices, sed is sumendus est sensus, qui, abscessis figuris &
 depositis ornamentis, remanet, atque is hoc loco in utroque hemisti-
 chio unus est idemque. Multa adhuc addi possent, sed si-
 lum hic abruptum jubet res angusta domi.

